

เสียงจากครูและนักเรียนโรงเรียนชาวนา

วรรณ นาวิกมูล

เก็บความจากข้อมูลที่ ดร. ทิพวัลย์ สัจจันทร์ กับลูกศิษย์ช่วยกันคุยกับครู
และนักเรียนโรงเรียนชาวนา ที่ลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อเดือนเมษายน 2546 และในวันปิดภาคโรงเรียน 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2546

The Voice of Teachers and Students of the 'Farmer School'

Information received from interviews of teachers and students of the Farmer School show the advantages from farmers having been given the chance to learn about the advantages and disadvantages of new improved production technologies vis-a-vis the local wisdom and to enhance their knowledge of rice farming. This does provide some hopes for the betterment of the farmers' lives in the country.

“ครูแดง” แห่งโรงเรียนชาวนา
นางสาวอัญญา นุ่นละออง
เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ถ่ายทอด
เทคโนโลยีท่าฉนวน
สำนักงานเกษตรอำเภอโมรหมย
จังหวัดชัยนาท

โรงเรียนชาวนาเริ่มแต่แรกที่ชัยนาท เมื่อประมาณปี 2535 เกี่ยวกับเรื่องบทบาทสตรีไทยในการใช้สารเคมีทำมาเรื่อยๆ จนกระทั่งปัจจุบันนี้มาทำที่ลาดบัวหลวง เป็นโครงการของ กปร. ใช้งบฯ มูลนิธิชัยพัฒนา

ปีนี้ (พ.ศ. 2546) เปิดเป็นปีที่ 2 ปีนี้ก็มีคนใหม่เข้ามาเรียนอีกส่วนนักเรียนเก่าก็มี ปีนี้ตั้งเป้าไว้ประมาณ 40 คน เกษตรกรมาช่วงเปิดก็ 40 คน มาเรียนรู้ และเมื่อปิดอบรมได้สอบถามเขารู้อะไรไหม เขาก็รู้ รู้จักตัวแมลง รู้จักชะลอม

การตัดสินใจฟันสารเคมีว่าคุ้มตัวแมลงก่อน เมื่อก่อนเขาบอกว่าเขาเห็นเขาจะฉีดยา เขามีความรู้เกี่ยวกับเรื่องแมลงมากขึ้น เรื่องพันธุ์ข้าว เรื่องอัตราพันธุ์ สภาพแวดล้อม ดิน ฟ้า อากาศ เขาจะเอาเข้ามาช่วยในการตัดสินใจ พอปิดก็สอบถามเกษตรกรว่าจะเรียนทอมที่ 3 ต่ออีกไหม เกษตรกรก็ตอบว่าอยากจะมาเรียนกันเพิ่มอีก

ทอมหนึ่งเริ่มตั้งแต่ปลูกข้าว เราเจอกันทุกวัน พลุห่สบัติ อาทิตย์ละครั้ง 16 ครั้ง จนเกี่ยวข้าวเพื่อที่จะทราบผลที่เราทำต้นทุนเปรียบเทียบ ต้นทุนแตกต่างกันอย่างไร ได้กำไรอย่างไร จะเจอกันครึ่งวัน เวลาสองโมงเช้าก็ลงแปลงไปสำรวจแมลงแล้วขึ้นมาวิเคราะห์ว่าอาทิตย์นี้ได้อะไรบ้างไหม เข้าถึงเที่ยงแล้วก็กินข้าวเที่ยง จะมีการบรรยายวิชาการบ้าง ประมาณบ่ายสองก็จะเลิก

เกษตรกรที่มาเรียนที่โรงเรียนชวานาจะมีหลายอายุ 20 - 30 - 40 -50 - 60 ปี มีหมดทุกรุ่น เราคิดว่าผู้ใหญ่มาเรียนรู้อะไรก็คิดว่าเขาคงไม่ค่อยเชื่อเรา แต่เราให้เขาลงแปลงไปเรียนของจริงแล้วกิจกรรมที่เราทำเป็นแบบแลกเปลี่ยนเป็นการใช้คำถาม ส่วนคำตอบก็คือเขาจะรู้คำตอบจากตัวเขาเองด้วยตัวของเขาเอง อย่างผู้ใหญ่เขามีประสบการณ์เยอะ มีความรู้เยอะ แต่เขาไม่รู้ตัวเขาเอง ขณะเดียวกันก็ใช้กิจกรรมสื่อสัมพันธ์สอดแทรก ถ้าวันไหนบรรยายเป็นชั่วโมงนักเรียนจะรู้สึกง่วงจะไม่รับ แต่ถ้าเราใช้กิจกรรมทำเขาจะโอเค

จริงๆ แล้วชวานาเขาเป็นคนที่มีความประสพการณ์ เขาประกอบอาชีพของเขา ไม่ใช่เขาไม่รู้นะ แต่บางครั้งอาจจะเจอเพื่อน ผู้ประกอบการ เซลล์ เข้ามารุมเร้าทำให้ใจเขว คือเขาอยากให้อายุของเขาได้ผลผลิตสูง และยังมีองค์ประกอบอีกหลายๆ อย่างบางครั้งจะมีบางชวานาทำแล้วก็แข่งกันเอง เขาจะถามว่าทำแล้วได้ข้าวเท่าไร ทำให้เขาแข่งขันอยากได้ผลผลิตสูง โดยลืมนึกว่าปัจจัยที่เขาใส่ลงไปทำให้ต้นทุนการผลิตสูง เขาไม่ได้คิดตรงนี้ แต่ถ้าเราได้มาทำโรงเรียนชวานาเรา จะชี้ให้เห็นเรื่องการจดบันทึกต้นทุน สิ่งที่เขาใส่ลงไปนั้นเป็นต้นทุน ให้เขาทำได้กำไรสุทธิมากที่สุดและได้ความปลอดภัยในตัวของเขาเอง

การศึกษาดูงานเป็นสิ่งที่ดี เป็นการจุดประกายให้กับเกษตรกร เหมือนไปเปิดโลกทัศน์ให้กับเกษตรกร จากที่คิดว่าเขาอยู่แบบนี้ ทำแบบนี้มันดีแล้ว แต่ถ้าเขาไปอีกจุดหนึ่งได้ไปเห็นอะไรมา ไม่ใช่เขาจะรับมาทำเลยนะ เขาจะมาดัดแปลงเองได้โดยที่บางครั้งเราคิดไม่ถึง เหมือนกับที่เราไปทำที่ของเกษตรกรไร่อ้อย เราพาเขาไปเลี้ยงแมลงทางหมี พาเขามาดูงานที่ศูนย์ไบโอ แล้วเขาก็กลับไปเลี้ยงเพื่อที่จะไปกำจัดหนอนกออ้อย หลังจากที่ได้ดูงานแล้ววิธีการเลี้ยงของเขาประยุกตได้ดีกว่าของเขานะ

อยากให้ผู้บริหารหน่วยราชการสนับสนุนโรงเรียนชวานา ควรให้ความสำคัญในลักษณะเป็นนโยบายเลย เจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่เขาคงจะเต็มใจทำเพราะว่ามีประโยชน์มาก เกษตรกรมาเรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมได้เลย ประเทศไทยคงลดการสั่งซื้อสารเคมีได้มากถ้าเกษตรกรเรารู้จักวิธีการทำนาที่มีตัวช่วยปราบแมลงแล้ว ส่วนที่เกี่ยวกับผู้บริโภค ตอนนี้ชวานาขายข้าวถึงละ 40 บาทแต่ซื้อข้าวกินก็ไล่ละ 18 บาท มันต่างกันเยอะ ถ้าไปตกกับพ่อค้าคนกลาง ถ้าชวานาเราสามารถทำโรงสีย่อยได้ผู้บริโภคจะ

ได้ซื้อข้าวถูกลง ถ้าทำโรงสีเองข้าวสารอาจจะขายสัก 15 บาท หรือ 12 บาทก็อยู่ได้

ชวานาเราทำอะไรก็แล้วแต่ไม่ยอมให้คิดถึงแต่เรื่องผลผลิตสูงอย่างเดียว อยากให้คิดถึงความปลอดภัยของตัวเองเองกับความปลอดภัยของผู้บริโภคที่จะได้บริโภคข้าวที่ไม่มีสารพิษด้วย ในวันข้างหน้าถ้าข้าวเมืองไทยมีสารพิษตกค้าง ชวานาเราแน่แหละจะลำบาก ขายข้าวไม่ได้ เพราะตอนนี้กระแสโลกค่อนข้างรุนแรงเกี่ยวกับเรื่องนี้

จากที่ไปเห็นมาในภาคต่างๆ ส่วนใหญ่ เด็กๆ จะไม่ค่อยมาประกอบอาชีพการทำนา นอกจากบางบ้านไม่ได้ส่งลูกเรียนที่ไหนถึงจะให้ลูกทำต่อ ชวานาจะคิดว่าเป็นอาชีพที่ต่อยอดก็ทำให้ลูกไปเรียนเพื่อที่จะไปทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ ทำงานบริษัท รับราชการ ถ้าเราทำนาดีๆ น่าจะได้เงินดีนะ ให้เขารู้วิธีการลดต้นทุน มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการทำนาจริงๆ ลูกหลานเกษตรกรที่มีความรู้ถ้ากลับมาทำนา การเปลี่ยนแปลงของเขาจะไวกว่า เขาจะรับได้เร็ว

นางชม้อย สายด้วง
เกษตรกร
นักเรียนโรงเรียนชวานา

ได้เข้าไปอบรม
ในโรงเรียนชวานา ได้
รู้จักเรื่องแมลง โรค เมื่อ
ก่อนไม่ค่อยทำนาเท่าไร

เป็นลูกชวานาแต่มาทำงานโรงงาน

รายได้จากการทำงานโรงงานกับจากการทำนาพอๆ กัน ทำงานโรงงานใช้แรงงานของเรา แต่ทำนาต้องใช้สารเคมีเยอะแล้วก็ลงทุนเยอะ แต่ตอนนี้ที่เราอบรมมากก็เบาลงนะ สารเคมีก็ยังไม่ค่อยได้หยุดใช้เลยแต่ใช้น้อยลง ใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนเพื่อบำรุงดิน ทำนาเกษตรอินทรีย์ ลดต้นทุนลงประมาณ 40% ตอนนี้จะใช้ปุ๋ยเคมีให้น้อยที่สุดเลย เมื่อก่อนใช้ปุ๋ยยูเรียต้นกว่าต่อ 1 ครั้ง แต่ตอนนี้ที่ใช้ประมาณ 16 ลูก (800 กิโลกรัม)

ระหว่างทำนากับทำงานโรงงาน ทำนาดีกว่า โรงงานเข้ากะก็เบื่อกว่า อีกอย่างทำนาอยู่กับบ้านพร้อมพ่อแม่ และลูกก็ดี อยู่โรงงานเราก็ต้องไปทำ ลูกอยู่ทาง แม่อยู่ทาง ทำนาจริงๆ ไม่เหน็ดเหนื่อยเท่าไร ตอนนี้มีส่วนผักด้วย ทำงานโรงงานอดหลับอดนอนไม่อิสระ

เมื่อก่อนเห็นพ่อแม่ทำนาคิดว่าเหนื่อย ตากแดดร้อน ผิวไม่ตี ร้อนแดด ก็คิดแบบเด็กๆ ส่วนลูกสาวไม่เอาเลย ไม่ช่วยเลย คิดว่าเขาคงไม่ทำนา เพราะเขาไม่ชอบ

นายบรรเจิด จ้างศิลป์
อายุ 55 ปี
เกษตรกรและกำนัน
ตำบลสิงหนาท นักเรียน
โรงเรียนชวนา

ได้ความรู้จากที่ทางโรงเรียนได้สอนในเรื่องของการทำนา มีการบูรณาการที่ ดีขึ้น ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับวิชาการดีขึ้น

ก่อนที่โรงเรียนชวนาจะมาอบรมก็ทำเกษตรอินทรีย์ มาก่อนแล้วหลายปี ได้ความรู้มาจากลูก โดยเฉพาะลูกชาย ทำนาแบบเกษตรอินทรีย์หมดเลย ลูกสาวก็จบเกษตรเป็น ครุสอน ลูกชายจบเกษตรแต่ทำนาที่บ้าน

ราคาต้นทุนการผลิตลดลงจากเมื่อก่อน ผลผลิตก็ดี พอเรียนเขาก็จะสอนศึกษาฟื้นฟูดิน ปรับปรุงดิน ตอนนั้นดิน เริ่มคืนตัว เพราะซึ่งเราไม่ได้เผา เป็นการหมัก เลยลดต้นทุน ตอนนี้น้ำถ้าพูดตามความจริงต้นทุนไม่สูงเท่าที่เคย ถ้าไปเทียบกับใช้ปุ๋ยเคมีผลผลิตที่ได้ยังไม่เท่า แต่ต้นทุนเราลดลงกว่าที่ใช้ สารเคมี เมื่อก่อนใช้สารเคมีไม่ได้ทำอะไรเลย

อาชีพชาวนาเป็นอาชีพหลักของผม เกิดมาตั้งแต่ บรรพบุรุษ พ่อกับแม่ผมก็ทำนา เป็นอาชีพที่เป็นกระดูก สันหลังของชาติ และมาตอนนี้รัฐบาลมาส่งเสริมราคาข้าว เปิด โรงเรียนได้เทคโนโลยีความรู้ใหม่ๆ ก็ดี

ที่คนข้างนอกชอบพูดว่าทำนาเป็นอาชีพที่ด้อยต่ำ ก็ไม่รู้รู้สึกอะไร เลยๆ เพราะตอนนี้ชาวนาก็ไม่ธรรมดาแล้ว ชาวนาเดี๋ยวนี้เป็นที่ขีดหน้าชูตาของเราและของประเทศ เป็นเกษตรยั่งยืนก็ว่าได้ หวังว่าคงจะก้าวหน้าสู่ต่างประเทศ เขาได้ ผมก็คงทำนาต่อไป หลักสุดท้ายก็ต้องมาประกอบ อาชีพเกษตรกรรมผสมผสาน อยากให้ชาวนาทั้งประเทศ ทำนาต่อไป เพราะประเทศไทยอาชีพหลักคือการทำนา 80% ของประเทศไทย

ผมไม่เห็นด้วยกับการทำงานโรงงาน อย่างผมส่ง ลูกเรียนผมพูดกับลูกตลอดให้เรียนและมีความรู้แล้วย้อนกลับ มาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประเทศไทยเป็นประเทศ เกษตรกรรมทำมาตั้งแต่ปู่ ย่า

อยากให้เกษตรกรย้อนมาปรับปรุงดิน ยาฆ่าแมลง

ไม่ใช่ ใช้ปุ๋ยชีวภาพแทน เช่น บอระเพ็ด ตะขบ กันพวกเพลี้ยได้ เราใช้ประจำ พวกปุ๋ยพยายามเอาชีวภาพมาใช้ ที่ไปเรียน เอามาปฏิบัติจริงก็บางส่วน เราต้องคุยกันระยะยาวเพราะการ ทดลอง crop เดียวมันไม่สามารถเห็นชัดได้ แต่เราเน้นปุ๋ย ชีวภาพไปเรื่อยๆ ดินจะดีขึ้น

นายอาคม พรหมชัย อายุ 30 ปี
เกษตรกร นักเรียนโรงเรียนชวนา
(ลูกชายของนายบรรเจิด จ้างศิลป์
ปัจจุบันทำนาจำนวน 35 ไร่ ใน
พื้นที่เดียวกัน)

ผมจบการศึกษาชั้น ปวส. เอกสัตวบาล จากสถาบันราชภัฏนคร สัตยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนที่จบแล้วไม่ค่อยได้ติดต่อกัน โดย มากก็แยกย้ายหายกันไปเลย แล้วก็ไม่ได้ออกไปไหนด้วย

ที่จบมาแล้วมาทำนาก็เพราะอยากที่จะปลุกความ คิดให้คนอื่น ทำตัวเป็นตัวอย่าง อย่างน้อยก็ดึงหลายบ้านให้ กลับมาใช้สมุนไพร

ผมมั่นใจเต็มร้อยในการทำเกษตรกรรม แบบวิธี ธรรมชาติตามที่โรงเรียนชวนาสอนมา มองดูคิดว่าในป่ามี ความเขียวขจี ไม่มีใครไปใส่ปุ๋ยผลผลิตมันก็ออกได้ แต่ถ้า เราจะทำเกษตรแบบนั้นเราต้องมาปรับปรุงโครงสร้างดินก่อน การทำเกษตรกรรมแบบธรรมชาติทำครั้งเดียวจะไม่เห็นผล ตอนที่เรียนอยู่ก็รู้สึกสงสารชาวนา รู้สึกว่าคนที่ไปแนะนำ ไม่จริงใจต่อเขา เหมือนเซลล์ขายปุ๋ย ขายยาที่เข้ามาใน หมู่บ้าน ผมไม่เคยไปเลยนะ ไปเหมือนเป็นการหลอกลวง ชาวนาก็เชื่อเขาว่าดีก็ซื้อ ในฐานะที่เป็นคนรุ่นใหม่ก็คิดจะ ช่วยเหลือชาวนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ต้องเปลี่ยนให้เขา คิด ให้เป็นระบบ อย่างเช่น เขาขายข้าวราคาไม่ดีต้องบอกให้เขา ลดต้นทุน เราก็ต้องพยายามดึงต้นทุนให้เขาลดลง ถ้าต้นทุน ลดลงข้าวเกี่ยวจะ 3,000 บาท เราก็อยู่ได้ ชาวนาอยู่ได้ ถ้า มีการลดต้นทุน การพัฒนา และมีการดูแลสุขภาพแวดล้อมดิน ธรรมชาติ

อยากให้ชาวนามองเรื่องเกษตรลดต้นทุนทั่วประเทศ เลย และอยากที่จะให้รัฐบาลออกนโยบายเน้นจุดนี้ แต่ที่ ผ่านมายังไม่เคยมี ต้องระดมความคิดเห็นทั้งนักวิชาการที่ เกี่ยวข้อง ทำอย่างไรให้ชาวนาอยู่ได้ สู้กับตลาดต่างประเทศ

ได้ อย่างเช่น ข้าว ถ้าเราไม่ใช้สารเคมีเราสู้ต่างประเทศได้แน่นอน ต้นทุนเราถูกเราสู้ได้อยู่แล้วเราจะขายได้ถูกกว่าประเทศอื่น อย่างปุ๋ยเราก็ทำเป็นปุ๋ยหมักชีวภาพ ผมก็อยากที่จะทำเป็นโรงงานผลิตปุ๋ยชีวภาพเอง อย่างเช่น ปุ๋ยอัดเม็ด คิดว่าจะรวมกลุ่มกันทำเป็นรูปสหกรณ์ ให้ชาวนาถือหุ้นหุ้นละ 100 บาท สิ้นปีจะมีเงินปันผลให้ เพื่อตั้งให้เขามาใช้ส่วนหนึ่ง ถ้าเขาใช้มากขึ้นเท่าไรเขาจะมีเงินปันผลมากต่อไปผมว่ามันจะเป็นไปได้ และก็อยากให้รัฐบาลมาช่วยการสนับสนุนการทำแปลงทดลองให้ชาวบ้านได้เห็น ชาวบ้านจะได้เชื่อ และก็ไม่ได้ทำแค่ crop เดียว ต้องใช้เป็นสิบๆ ถึงจะได้ ทำเป็นแปลงถาวรเลยถึงจะได้ผล

นางนิยม กล้าพันธุ์
อายุ 41 ปี
เกษตรกร นักเรียน
โรงเรียนขวานาวรรุ่นที่ 1

เป็นนักเรียนรุ่นแรกเลย มีเพื่อนนักเรียน 30 คน เข้าโรงเรียนขวานาได้ความรู้เยอะ ได้เรียนรู้จากหนอนตัวดีตัวร้าย แล้วเอาความรู้ไปใช้

มีที่นาทั้งหมด 30 ไร่ ได้ผลผลิต 19 เกวียน 18 ถัง เป็นข้าวปลอดสารพิษทั้งหมด เมื่อเทียบกับได้ผลผลิตน้อยกว่าแต่ต้นทุนน้อยกว่าตอนที่ใช้ยา คือไม่รู้ตัวดีตัวร้ายที่จะมาช่วยเราได้ พอเห็นหนอนก็ฉีดยา ตัวดีก็ตายหนอนก็เกิดขึ้นมาอีก ที่ฉีดไปแล้วก็ว่าหนอนไม่ตายฉีดอีก ฉีดกันอยู่นี้เพราะไม่รู้ หลังจากไม่ใช้ยาแล้วต้นทุนลดลงก็เป็นหมื่น

เมื่อเทียบว่าผลผลิตได้น้อยลงแต่ต้นทุนน้อยกว่าดูแล้วจะเลือกทำแบบไม่ใช้ยา

บอกเพื่อนๆ ไปทั่วเลยแต่เขาไม่ค่อยเชื่อ เขาบอกว่าจะอยู่ได้อย่างไรเพราะว่าฉีดยายังไม่อยากจะได้ดีเลย แล้วจะมาทำแบบนี้จะได้ดีได้อย่างไร ต้องเรียนรู้ ถ้าเรียนแล้วจะรู้ เขาไม่มาดูที่แปลงกัน แต่นักเรียนที่มาเรียนไปดูกัน เขาจะเอาไปเลียนแบบทำกันหลายคน อยากจะให้ชาวนาคนอื่น ๆ เข้าโรงเรียนเกษตรกร แบบว่าสุขภาพเราก็ดี ปลอดสารพิษ มาเรียนก็ไม่มีค่าใช้จ่ายอะไร มีข้าวกลางวันกิน มีขนมกิน ได้มารู้จักกัน คุยกันแบบให้ความรู้กัน เรียนอาทิตย์ละครั้ง ตั้งแต่ 08.00 - 12.00 น. ไม่เสียเวลาได้ความรู้

นางวาริ เรืองศรี นักเรียนรุ่น 1
กับสามีคือนายสมพร ดูแลแปลง IPM ของโรงเรียนด้วยกัน

นางวาริ เรืองศรี

อายุ 33 ปี

เกษตรกร นักเรียนโรงเรียนขวานาวรรุ่นที่ 1

(เจ้าของบ้านที่ใช้เป็นโรงเรียน)

เจ้าของนาที่เช่าอยู่ก่อนนี้ได้เอานาตรงนี้ถวายพระเทพฯ แล้วพระเทพฯ ท่านทรงโปรดให้มีโรงเรียนตรงนี้ตรงบ้านเราพอดี

โรงเรียนมีกิจกรรมลงแปลงทุกอาทิตย์ ลงดูตัวแมลง สิ่งไหนที่ช่วยเรา สิ่งไหนทำลายเรา อาจารย์เขาก็จะสอนให้แล้วเรื่องโรคเป็นเชื้อรา แบคทีเรีย ต้องแยกกันให้ออกเราจะได้แก่ถูก ความรู้สำคัญๆ ที่ได้มาจากการเรียน เช่น เรื่องตัวแมลง เมื่อก่อนหนอนกินชนิดหนึ่งเราก็ฉีด แต่ตอนนี้เรารู้แล้วว่าอายุหนอนกี่วัน เรารู้แล้วเราก็ไม่ฉีด เดี่ยวเขาก็ไปเองอย่างพวกเพลี้ยเรารู้ว่าตัวไหนที่กินเพลี้ยได้เราก็ไม่ฉีด แมงมุมมันเยอะเราก็ไม่ฉีด

ไม่ฉีดยาทำให้ต้นทุนแตกต่างกัน ข้าวก็อาจได้น้อยกว่าที่เราฉีดยาชนิดหน้อย แต่ต้นทุนเราน้อยกว่าหมื่นกว่าๆ ที่นา 20 กว่าไร่ แล้วที่ดีที่ที่สุดคือร่างกายไม่ต้องไปเสี่ยงกับสารเคมีเลย ก่อนหน้านั้นสารที่ฉีดไปไม่ได้ต่อตัวเราแต่ยังยอมฉีดอยู่เพราะไม่รู้ว่ามีตัวที่ช่วยเราอยู่แล้วในธรรมชาติ มีแต่คนมาบอกว่ายาดูตัวนี้ดีนะ ฆ่าอันนั้นได้ฆ่าอันนี้ได้ ไม่เคยจะมีตัวนั้นตัวนี้ ไม่เคยมาแนะนำเลย แนะนำให้ใช้ยาอย่างเดียว

เรื่องการหมักดินทำให้เราได้รับดิน จุลินทรีย์ไม่มีเป็นต่างหมดเลย ตอนนี้อาจารย์เริ่มมีไส้เดือน มีแมงกระซอนเขาไปอยู่ไซซอนเหมือนช่วยพรวน แล้วก็ไส้เดือนแดง สังเกตเห็นเลยในนาถ้าหว่านข้าวไปแล้วเขาจะไชเป็นรูๆ ขึ้นมาเลยก็เหมือนช่วยเราพรวนดิน ข้าวเรางามขึ้นแล้วพวกฟางจะเป็นปุ๋ยให้กับข้าว ก่อนหน้านี้มีการเผาฟางพามาเข้าโรงเรียนนี้หยุดเผา ได้ประโยชน์ แล้วข้าวงาม ลดปุ๋ยได้เยอะ

นอกจากกิจกรรมเดินลงดูแปลงแล้วยังได้ไปดูงานที่เขาหินซ้อน เขื่อนป่าสัก จันทบุรี ไปดูงานแล้วนำมาใช้

หัดทำน้ำหมักกัน ทำปุ๋ยก็ทำกันตรงนี้ เราทำใช้ในนากัน ไม่ได้ใช้กับผักพืช เพราะเราทำน้อย ทำแค่พอใช้ในแปลงผัก

พยายามแนะนำคนอื่นให้มาเรียน ที่มาก็เยอะ ที่ไม่มากก็เยอะ สาเหตุที่เขาไม่มาเป็นเพราะเขาว่ามันจะดีจริงหรือ ช่วงเขายุ่งกันด้วย บางครั้งทำนาเข้าไป ก็ช่วงที่เขาต้องลงมือทำนา เราชัก เขาหว่านปุ๋ย ฉีดยา ก็ไม่มา แต่เขาเอาแรงกัน เอาแรงกันฉีด เขาก็ฉีดกันช่วงเราเรียนกันเขาก็จะฉีด ฉีดกัน เข้าๆ เขาไม่ได้ฉีดยื่นๆ ถ้าจะปรับเวลาให้สะดวกที่สุด น่า

จะเรียนกันวันพฤหัสบดี จะให้มาเรียนกันทุกวันเป็นไปไม่ได้ บางครั้งทำนาต้องไปหาของทุกอย่าง บางคนก็ไปขายของ บางทีก็ไปทำโรงงาน เพราะต้องมาช่วยในครอบครัวทุกอย่าง ที่นาบางคนทำน้อยมันก็ไม่พอ

อยากให้เอาโครงการไปลงให้พวกเกษตรกรให้แนะนำ ชาวบ้านให้รู้แบบนี้เหมือนกันหมด ชาวนาเราจะได้ไม่ต้องเสี่ยงกับสารพิษด้วย มันได้ประโยชน์หลายทาง

ข้อมูลเปรียบเทียบต้นทุน - กำไรในแปลงนาของโรงเรียนชาวนาที่ใช้วิธีการบริหารจัดการศัตรูพืช ด้วยวิธีผสมผสาน (Integrated Pest Management - IPM) กับวิธีที่เกษตรกรใช้กันอยู่ทั่วไป

ต้นทุนการผลิตข้าว

โรงเรียนเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี หมู่ที่ 4 บ้านตะพังโคลน ตำบลลาดบัวหลวง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รายการ	IPM	วิธีทั่วไป
1. เตรียมดิน	300	300
2. พันธุ์ข้าว	200	300
3. ค่าจ้างแรงงาน	40	40
4. ค่ายาคุมหญ้า	120	120
5. ค่าจ้างฉีด	40	40
6. ยาฆ่าเพลี้ยไฟ	-	24
7. ค่าปุ๋ยเคมี สูตร 16-20-0	162.5	110.5
8. ค่าปุ๋ยเคมี สูตร 46-0-0	-	24
9. ค่าจ้างหว่านปุ๋ย	40	40
10. สารเคมีกำจัดหนอนและค่าแรง	-	121
11. คอลฟิดอลและฮอร์โมน	-	352.5
12. ค่าแรงฉีดยา	-	40
13. ค่าปุ๋ย สูตร 46-0-0	-	70
14. ค่ายาฆ่าแมลงและค่าแรง	-	103
15. ค่าปุ๋ยครั้งที่ 2 สูตร 46-0-0	80	-
		} 167
16-20-0	-	
46-0-0	-	
16. ยาฆ่ามูเร่ กาทริบ และค่าจ้าง	-	256
17. ปุ๋ยครั้งที่ 3 สูตร 46-0-0	20	-
รวมต้นทุน	1,002.50	2,138.50
ราคา 4,000 บาท/เกวียน รายได้	3,576	3,516
ผลผลิต (กก.)	894	879
กำไรสุทธิ	2,573.50	1,377.50

หมายเหตุ ต่อ 1 ไร่

ตัวอย่างข้อมูลต้นทุน - กำไรในการทำนาที่นักเรียนโรงเรียนชาวนาจดบันทึกไว้

ต้นทุนการผลิตข้าวของ นางอ้อ ใจรัก

หมู่ที่ 6 ตำบลลาดบัวหลวง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เช่าที่ 10 ไร่ ทำได้จริง 6 ไร่ (อีก 4 ไร่ เป็นคันนา และคูคลองส่งน้ำ)

รายการ	จำนวนเงิน
1. ค่าไถ	1,620 บาท
2. ค่าพันธุ์ข้าวปลูก	1,280 บาท
3. ค่าหว่านข้าว	300 บาท
4. ค่ายาฆ่าหญ้า	405 บาท
5. ค่าจ้างฉีดยาฆ่าหญ้า	210 บาท
6. ค่าปุ๋ย 10 กระสอบ	3,250 บาท
7. ค่ายาฆ่าแมลง	600 บาท
8. ค่ายาเม็ด 3 กระสอบ	210 บาท
9. ค่าน้ำมันโซล่า	1,410 บาท
10. ค่าเก็บเกี่ยว	1,400 บาท
11. ค่าเช่านา	1,666 บาท
ลงทุนทั้งหมด	15,051 บาท
เงินได้มาทั้งหมด	21,059.12 บาท
คงเหลือ	6,018.12 บาท

สิ่งที่เกษตรกรได้จากโรงเรียน

1. รู้จักแมลง ว่าตัวไหนดี ตัวไหนไม่ดี
2. รู้เรื่องการใส่ปุ๋ย
3. กลัวเสี่ยงที่จะไม่ฉีดยาฆ่าแมลง
4. วิเคราะห์สภาพอากาศที่มีผลต่อการระบาดของแมลงได้
5. มีความขัดแย้งในครอบครัว เพราะคนไม่มาเรียนไม่เข้าใจเรื่องแมลงศัตรูพืช
6. เกษตรกรในพื้นที่อื่นมาติดต่อขอคำแนะนำ (มีชื่อเสียง)
7. เกษตรกรในพื้นที่ใกล้เคียงเริ่มเห็นความสำคัญ
8. พอเปลี่ยนพฤติกรรมในการฉีดยา
9. ไม่ต้องซื้อยาปราบศัตรูพืช (พื้ค้ายาบ่น)
10. ใช้พันธุ์ข้าวปลูกน้อยลง จากเคยใช้ 3 ถัง เหลือ 2 ถัง
11. เกิดความภูมิใจ มีความรู้สามารถถ่ายทอดให้ชาวบ้านได้

สรุปผลการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงตลอดภาคการศึกษา

